Hukuk Bölümü 2006/101 E. , 2006/114 K.

- İCRA DAIRESI GÖREVLILERININ KUSURLARINDAN DOLAYI UĞRANILDIĞI ILERI SÜRÜLEN ZARARIN TAZMINI HK

- İCRA VE İFLAS KANUNU (2004) Madde 5
- KAÇAKÇILIĞIN MEN VE TAKİBİNE DAİR KANUN (MÜLGA) (1918) Madde 27
- KAÇAKÇILIĞIN MEN VE TAKİBİNE DAİR KANUN (MÜLGA) (1918) BEŞİNCİ FASIL: TEŞKİLAT

"İçtihat Metni"

Davacı : K. S. İnc.

Vekili : Av. Ş. K., Av. M. S.

Davalılar : 1- Aliağa İcra Müdürlüğü

2- Aliağa Asliye Ceza Mahkemesi

3- Foça Cumhuriyet Başsavcılığı

Tümüne izafeten Adalet Bakanlığı

OLAY : Romen bandıralı M/V L. M adlı gemi,29.11.2000 tarihinde Nemrut Körfezinde demirde beklerken fırtına sebebiyle sürüklenmiş, bir şirket tarafından kurtarılmış, yardım ve kurtarma masrafından dolayı, geminin kumanya ve yakıtının üzerinde belli bir teminat gösterilinceye kadar rehin ve hapis hakkı konularak geminin seferden men'ine İzmir 1.Ticaret Mahkemesinin 2000/2391 D.İş sayılı dosyasında karar verilmiştir.

Davacı Şirket, Aliağa İcra Müdürlüğünce 2000/1483 sayılı dosyasından satışa çıkarılan gemiyi,28.2.2002tarihinde satın almış ve8.3.2002tarihinde gemi şirkete teslim edilmiştir.

Ancak; geminin satışından önce, Aliağa Limanında beklediği sırada14.6.2001tarihinde, Sahil Güvenlik Komutanlığınca düzenlenen tutanağa istinaden, motorin kaçakçılığı suçlaması ile, 1918 sayılı Yasa uyarınca soruşturma açılmış;15.6.2001tarihinde Foça Cumhuriyet Başsavcılığı'nca, soruşturmanın sonucuna kadar gemiye el konulduğundan, Foça Liman Başkanlığınca geminin sefere çıkmasına izin verilmemiş, gemi fiilen davacı şirkete teslim edilmemiştir.

Geminin kaptan ve mürettebatı hakkında Aliağa Asliye Ceza Mahkemesinin E:2001/309 sayısında açılan kamu davasına davacı şirket müdahil olarak katılmış,1.4.2002tarihli dilekçe ile, el koyma kararının kaldırılarak geminin kendilerine teslimini istemiştir. Mahkeme'nin,19.9.2002tarihli kararı uyarınca; bankaya yatırılan teminat karşılığı gemi, şirkete 20.9.2002tarihinde fiilen teslim edilmiştir.

Davacı Şirket Vekili, geminin icra müdürlüğünden alındığı8.3.2002tarihinden, fiilen limandan ayrılarak sefere çıktığı2.9.2002tarihi arasında geçen 6,5 aylık sürede; davalıların olayı detaylandırmadığı ve incelemediği için mağdur olduklarını belirterek, gemi için yapılan masraflar ve yoksun kalınan kâr nedeniyle, 780.000 USD(TL karşılığı maddi), 10.000,00YTL manevi tazminatın tahsili istemiyle 9.2.2005 gününde adli yargı yerinde dava açmıştır.

ALİAĞA ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 5.10.2005 gün ve E:2005/25, K:2005/378 sayı ile, davanın, icra müdürlüğünce yapılan ihale sonucu satın alınan geminin geç teslim edilmesinden dolayı uğranıldığı iddia edilen zararın tazmini istemine ilişkin bulunduğu, Davacının, yabancı uyruklu tüzel kişi olup, davaya konu M/V L. M isimli gemiyi açık arttırma sonucunda İcra müdürlüğünden satın aldığının tartışmasız olduğu, öte yandan davaya konu gemiye Foça C. Başsavcılığınca kaçakçılık suçuna tahsis edildiği gerekçesi ile el konulduğu da resmi kayıtlarda yer aldığı, ayrıca gemi mürettebatı hakkında ve Türk uyruklu sanıklar hakkında davaya konu gemiden kaçakçılık yaptıkları iddiası ile kamu davası açıldığı ve suç tarihinde yürürlükte bulunan 1918 sayalı Yasa'nın 27. maddesi gereğince tüm sanıkların toplu kaçakçılık suçunu işledikleri iddiası ile ve geminin müsadere istemi ile Aliağa Asliye Ceza Mahkemesinde kamu davası açılmış olduğunun incelenen dosyalardan anlaşıldığı, Davacının, başından beri satın aldığı geminin Ceza Mahkemesinde müsadere istemi ile hakkında dava açıldığını bildiği, zira Ceza Mahkemesine katılma dilekçesi verdiği ve bu istediğinin de Ceza Mahkemesince kabul edilmiş olduğu, tüm bu somut olgulara göre, davacının uğradığını ileri sürüp tazminini istediği zarara, davacının sonradan satın almış olduğu ancak daha önce kaçakçılığa tahsis edilmiş olduğu gerekçesi ile idarece el konulma kararı verilmiş olmasından kaynaklandığının açık bulunduğu, anılan el koyma işleminin suç tarihinde yürürlükte olan 1918 sayılı kanuna göre tesis edilmiş bir işlem olduğu, bu duruma göre el koyma işleminin uygulanması nedeni ile uğranılan zararın tazmini için açılan işbu davaya idari yargı yerinde bakılmasının gerektiği; görev kurallarının kamu düzeni ile ilgili olup taraflarca ileri sürülmese dahi yargılamanın her aşamasında mahkemece resen göz önüne alınacağı, Davacı vekilinin dilekçesinde iddiayı ileri sürüş biçimi de dikkate alındığında, başka bir anlatımla geminin geç teslim edilmesinin nedeninin, Ceza Mahkemesi ara kararına dayandığının tartışmasız olduğu, bu durumda, ara kararı nedeni ile uğranıldığı iddia edilen zararın tazmini davasında, davacının davasını taraf sıfatı olmayan davalıya yönelttiği, ne var ki bu hususun değerlendirilmesi görevli mahkemeye ait olduğundan değinilmekle yetinildiği, son olarak Ceza Mahkemesinin suç tarihinde yürürlükte olan yasaya göre yargılama yaptığı, ancak yargılamanın devamı sırasında 1918 sayılı Yasa yürürlükten kaldırılmakla, mahkemece sonradan yürürlüğe giren yasa uyarınca yargılamaya devam olunduğu, bu yasal değişikliğin dahi davacının bilgisinde olup, yargılamanın katıldığı aşamasından sonraki yapılan işlemlerden bilgi sahibi olduğunun tartışmasız bulunduğu, tüm bunlardan dolayı davaya bakma görevinin mahkemelerinin görevi dışında kaldığı, davanın idari yargı yerinde görülmesinin gerektiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı vekili, 780.000 USD karşılığı, 1.053.000,00 YTL maddi tazminatın ödenmesi istemiyle19.1.2006gününde idari yargı yerinde dava açmıştır.

İZMİR 1. İDARE MAHKEMESİ; 26.1.2006 gün ve E:2006/96 sayı ile, 2577 sayılı Kanun'un 2. ve 2004 sayılı Kanun'un 5. maddelerinden bahisle; tazminat isteminin, icra müdürlüğünce satışı yapılan geminin üzerinde Savcılığın el koyma kararı olduğunun kendilerine İcra Müdürlüğünce bildirilmemesi, İcra İflâs Kanunu'nun 114/3. maddesine aykırı olarak, geminin satışı ile ilgili gazete ilanında ve arttırma şartnamesinde el koyma tedbirine ilişkin hiçbir ibarenin bulunmayışı nedenleriyle İcra Müdürlüğü işlemine; bu hususun Savcılık ya da Mahkeme tarafından İcra Müdürlüğünü bilgilendirmemesinden kaynaklanması halinde Savcılık ya da Mahkemenin kusuruna; diğer yandan Foça Cumhuriyet Başsavcılığı'nca 15.6.2001 tarihli el koyma kararından geminin

kendilerine satıldığı 28.2.2002 tarihine kadar geçen sürede el koyma tarihinde yürürlükte bulunan 1918 sayılı Yasa'nın 47/2. maddesi doğrultusunda hiçbir işlem yapılmamasına ve Aliağa Asliye Ceza Mahkemesi'ne el koyma kararının kaldırılması istemine yönelik olarak verilen dilekçe tarihi olan 20.3.2002 tarihinden geminin iadesi yolunda karar verilmesi için 20.9.2002 tarihine kadar beklenilmesine, başka bir anlatımla başvurularına rağmen Aliağa Asliye Ceza Mahkemesi'nce el koyma kararının kaldırılması yolunda geç karar verildiği ve geminin haksız yere tutulduğu iddiasına dayandığı, bu durumda, dava konusu tazminat isteminin dayanaklarından olan İcra Müdürlüğü'nün işleminden doğan tazminat isteminin görüm ve çözümü 2004 sayılı İcra İflâs Kanunu'nun yukarıda yazılı hükmü uyarınca adli yargının görevinde olduğundan kuşku duyulamayacağı, öte yandan, 1918 sayılı Kanun uyarınca Cumhuriyet Savcılığınca verilmiş gemiye el koyma kararı ile el koyma kararının kaldırılması istemi üzerine Asliye Ceza Mahkemesince verilmiş kararlar yargısal nitelikte kararlar olduğundan ve bu kararların kaldırılması veya değiştirilmesi yolundaki istemlerin aynı yargı düzeni içinde çözümlenmesi zorunlu bulunduğundan, bu kararların idari yargıda açılarak iptal davalarında denetlenmesi olanağı bulunmadığından, bu kararlar nedeniyle uğranıldığı iddia edilen zararların karşılanması amacıyla açılan tazminat davalarının da adli yargı düzeni içinde çözümlenmesinin gerektiği, aksi yöndeki bir düşüncenin, adli yargı yerlerince verilen yargısal nitelikteki kararların idari yargı yerlerince, tazminat davası aşamasında da olsa denetlenmesi sonucunu doğurur ki bizim yargı sistemimizde bunun kabulüne olanak bulunmadığı, bu nedenle Foça Cumhuriyet Başsavcılığının ve Aliağa Asliye Hukuk Mahkemesinin yargısal faaliyetlerine dayanan tazminat istemlerinin de, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/b maddesinde yer alan idari eylem ve işlemden doğan tazminat davaları içinde değerlendirilmesi olanağı bulunmadığı ve bu davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerinin görevinde olduğundan bahisle, görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına, bu konuda karar verilinceye değin yargılamanın ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: M. Lütfü ÜÇKARDEŞLER, Coşkun ÖZTÜRK, Z.Nurhan YÜCEL, Esen EROL, Abdullah ARSLAN ve Levent ÖZÇELİK'in katılımlarıyla yapılan 10.7.2006 günlü toplantısında;

I- İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;davacı vekili tarafından adli yargı yerinde, 780.000 USD(TL karşılığı maddi), 10.000,00YTL manevi tazminatın tahsili istemiyle dava açılmasına karşılık, idari yargı yerinde 780.000 USD karşılığı, 1.053.000,00 YTL maddi tazminatın ödenmesi istemiyle dava açıldığı, bu nedenle maddi tazminat yönünden görev uyuşmazlığının koşullarının oluştuğu ve İdare Mahkemesi'nce anılan Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen usul ve yönteme uygun biçimde başvuruda bulunulduğu anlaşılmaktadır. Usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığından görev uyuşmazlığının esasının incelemesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ahmet BEŞİNCİ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada adli yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, icra müdürlüğünce yapılan ihale sonucu satın alınan geminin geç teslim edilmesinden dolayı uğranıldığı iddia edilen zararın tazmini istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın "Genel Esaslar" başlıklı Birinci Bölümünde, egemenliğin kayıtsız şartsız Milletin olduğu ve Türk Milletinin egemenliğini, Anayasa'nın koyduğu esaslara göre Yasama, Yürütme ve Yargı organları eliyle kullanacağı öngörülmüştür.

Anayasa'nın Başlangıç Bölümünde "Kuvvetler ayrımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir iş bölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu" belirtilmiştir.

Anayasa'nın 9. maddesinde "Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır." denilmiş; "Mahkemelerin bağımsızlığı" başlıklı 138. maddesinde "Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler.

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.

Yasama ve yürütme organları ve idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez." hükümlerine yer verilmiştir.

Belirtilen Anayasal düzenlemelere göre, "kuvvetler ayrılığı" ilkesi gereğince fonksiyonel bakımdan yargı organı yasama ve yürütmeden ayrı tutulmuş olup, bağımsız bir organ olan yargının yargılama süreci ile ilgili işlemlerinin Anayasa'nın 125. maddesinde öngörülen "idari işlemler" kapsamına girmediği ve bu nedenle yargısal işlemler dolayısıyla idari yargı yoluna başvurulamayacağı açıktır.

Bu anlayış, Ülkemiz yargı sisteminin dayandığı "yargı ayrılığı" ve "adli ve idari yargı organlarının birbirlerine karşı bağımsızlığı" ilkelerinin de doğal bir sonucudur.

Bununla birlikte, hukukumuzda, bazı hallerde yargısal işlemlere yardımcı kimi idari faaliyetlerden dolayı Devletin sorumluluğunu öngören istisnai düzenlemeler de bulunmaktadır.

Nitekim,Medeni Kanun'un 1007. maddesinde "Tapu sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan Devlet sorumludur.

Devlet, zararın doğmasında kusuru bulunan görevlilere rücu eder.

Devletin sorumluluğuna ilişkin davalar, tapu sicilinin bulunduğu yer mahkemesinde görülür." hükümlerine yer verilmiştir.

Aynı şekilde, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 5. maddesinde yer alan "İcra ve İflas Dairesi görevlilerinin kusurlarından doğan tazminat davaları, ancak idare aleyhine açılabilir. Devletin, zararın meydan gelmesinde kusuru bulunan görevlilere rücu hakkı saklıdır. Bu davalara adliye mahkemelerinde bakılır." denilmiştir.

Anılan yasal düzenlemelerden, yargılama sürecine katkıda bulunan işlemler nedeniyle Devletin sorumluluğunun kabul edildiği durumlarda, bu sorumluluğun denetiminin de aynı yargı düzeni içinde yapılmasının gözetildiği anlaşılmaktadır.

Olayda, icra müdürlüğünce satışı yapılan geminin üzerinde Savcılığın el koyma kararı olduğunun kendilerine İcra

Müdürlüğünce bildirilmemesi, daha sonra talep üzerine Cumhuriyet Savcılığınca verilmiş gemiye el koyma kararının kaldırılması, bu nedenle geminin fiilen tesliminin gecikmesinden dolayı uğranıldığı belirtilen maddi tazminatın, olayda kusurlu olduğu iddia edilen İcra Müdürlüğü, Asliye Ceza Mahkemesi ve Cumhuriyet Başsavcılığı'na izafeten Adalet Bakanlığı'ndan tahsili istemiyle dava açıldığı, anlaşılmaktadır.

Bu duruma göre, İcra ve İflas Kanunu'nun uygulanmasına ilişkin olarak kamu görevlilerinin işlemlerinin yanı sıra, yargı mercileri arasındaki işbirliği ve koordinasyon yetersizliği yüzünden doğduğu öne sürülen zararın tazmini istemiyle açılan davada, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 5. maddesi hükmü ve ayrıca, tazminat istemine esas olan işlemi yapan mahkemenin dahil olduğu adli yargının görevli bulunduğunun kabulü zorunlu bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesi'nin başvurusunun kabulü ile Aliağa Asliye Hukuk Mahkemesi'nce verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle İzmir 1. İdare Mahkemesi'nce yapılan BAŞVURUNUN KABULÜ ile Aliağa Asliye Hukuk Mahkemesi'nce verilen 5.10.2005 gün ve E:2005/25, K:2005/378 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 10.7.2006 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.